

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Kako je v vstavovernem Izraelu?

Vsem je še živo v spominu, kako so bili vstavoverci vznemirjeni, ko so nedavno cesar obiskali Česko. Na obrazu se jim je bralo, da imajo slabo vest, ker so se tako silno bali, da bi se vsled cesarjevega popotovanja njihovo s tolikim trudom izvršeno delo čez noč ne podrlo. Kako so pazili na vsak korak vladarjev, kako na ušesa vlekli vsako besedico njegovo, da bi vedeli, pri čem so. In ker po vrnitvi cesarjevi ministerstvo Auerspergovo ni naenkrat dobilo slovesa, ker se vstava ni na mah odstranila, začel je vstavovercem zopet rasti pogum in njihovi listi so posmehovaje svetu naznadjali, da popotovanje cesarjevo ni imelo nobenega političnega namena, da Čehi niso dosegli ničesa, da vstava dobiva čedalje večjo veljavo in moč. Komaj pa se je po časnikih raznesla novica, da cesar se zopet odpravljajo na Češko in da jih bode sedaj tudi spremila cesarica, ktere že silno dolgo na Českem ni bilo, komaj se je slišalo, da gresta za en dan tudi v zlato Prago obiskat priletnega cesarja Ferdinanda, že je vstavovercem zopet strah zlezal v pete ter glave skupaj stikajo in ugibajo, kaj to pomeni. Ta preplašenost in skrb je očitno znamenje, da tolikanj hvalisano vstavoverstvo mora stati na jako slabih nogah, ker ga vsak vetrič tako silno omaja, in da se mora liberalcem že prav hudo goditi. Res pričajo vsa nepristranska poročila, da se liberalne stranke lotuje nekaka otožnost in preplašenost in da ne vedo, kaj hočejo početi. Posebno znamenit je neki dunajski dopis v št. 297 izvrstne praške „Politike“, ki o zmešnjavi in revščini liberalne vstavoverne stranke piše:

„Pri nas je vse potrto. Mōra tlači vse opravilstvo, in kamor koli se ozreš, nahajaš le malosrčnost in obupnost, tarnanje in pritoževanje. Povsod se govori o spridenosti, ni zaupanja ne do poslancev ne do časnikov, pogreša se poštenost, ni jih čistih rok, vsi bi bili že radi rešeni zapetljenih mrež tiste drhali, ki spriduje najboljšo vstavo in najpopolnejšo sostavo.

Ali se nam bode pomagalo v tej sili?

Vladi nasprotna stran, prijatelji samoskrbstva in protivniki sredinstva si nimajo v tem nič očitati. Oni niso krivi, da se država v gospodskih zadevah zelo maje. Več let že svari tiste, ki politiko v kupčevarstvo in kupčevarstvo v politiko prenašajo, in z vso gotovostjo prerokujejo pogin tiste družbe, ki z listkom denarne cene v roki in z najbornejimi mešetarji obdani vse ljudstva in dežele slepe in v zanjke iz zlatih pen vabijo.

Česar so se bali in kar so napovedovali, se je zgodilo.

Dunajsko mesto, središče te sostave, ki ima svoj začetek v politiki in borski, najhuje trpé. Bankroti in kanti, goljufige in samomorstva se zelo množé, kupčija zelo hira, srednji stan obožuje, delavci stradajo, nravnost zginja, zaupanje v sebe in v prvake se podira, kratko reči: vse se razdira in poginja.

Vare, daj mi nazaj moje čete!

Naj počenjajo, kar hočejo; Herbst naj se norčuje in naj se postavi na glavo; krotki ali srditi napredovalci naj požirajo žive jezuite — ljudstva vse to ne bode mikalo, ker je že sito lepih besedi tistih, ki ga spridujejo. Ljudstvo ima stud nad tem, želi pa zdrave, poštene, modre politike, politike, ki ne trpi tolice

števila požrešnih mrharjev, ki ni samoprigna, ampak ima le skrb za občno blagostanje.

Tukaj nikomur ni mar za svobodnjaštvo ali duhovenstvo, za jedinstvo ali zveznost. Kar časniki o tem pišejo, je njihova osebna misel. Le ena močna želja se razodeva v vseh razumnih družbah, da bi se že enkrat spridenosti konec storil, da bi se shodišče kupčevavcev in banke, železnice, samoprigneži, v politiki, državnem zboru in v časnikih krotili z močno in zanesljivo vstavo.

Ko je v Hohenwartovem času dr. Schaffle, minister za trgovstvo, sprevidil to uganjanje samoprignih vstavovercev in jih pričel krotiti, se je zbudil strašen vihar jeze in srda v tukajšnjih časnikih. Ministra, ki je vzvišenim gospodom, grofom, baronom in vitezom, poslancem in zavetnikom izmed vstavoverstva branil pleniti državo, so preganjali in še njegovo nemštvo tajili, ker ni trpel tega judovskega ravnanja.

In danes, to edino je dovolj očitno znamenje, marsikteri veljavni možje z resničnim spoštovanjem mislijo na Schaffle-ta in ga brez predsodkov imenujejo edinega moža, ki ima vednost, pošteno voljo in vso srčnost, da bi to spridenost ustavil. Kaj namreč pomaga, da se bode po željah cesarjevih vpeljala ostra postava zaradi delnic? Zveza vstavovercev, ki je doslej vse premagala, bo v enakih razmerah zopet vse meje preskakovala. Več kakor ostra postava pomaga ostro djanje, in z najmehkejšimi zakoni ne bi bil Katon take spridenosti vzročil.

V tej zadevi želimo in pričakujemo političnih sprememb. Posamne spremembe so pa še v mraku tibega spočenjanja, in ne vémo

Podlistek.

Zadnja večerja od Leonarda da Vinci.

(Po V. Apoloniju posl. J. Gombarov.)

(Dalje.)

IV.

Ves razburjen vsled hudega notranjega boja in spehan vsled dolgega pota, ki ga je nevedé obhodil, vrnil se je spet domov. Nenadno je stal pred dominikanskim samostanom in orgelj glas mu je čarovno donel na ušesa. Pobožno petje menihov se je mogočno vzdigovalo pred sedež božji ter sililo s seboj pevcev in poslušalcev duše — navzgor v domačijo rajске dike. Kar je Leonardo tu obstal in poslušal, vselil se je rajski mir v njegovo srce.

„Tukaj bom tedaj delal“, pravi sam sebi. „Bratje so v koru, nikdo me ne vidi, toraj si lahko zdaj končí prostor ogledam, kjer bom slikal podoba zadnje večerje.“

Tiho je stopal po praznih in mračnih lopah. Večerje zarje svit mu je svetil in melodično petje antifone: coenantibus autem illis accepit Jesus panem (ko so večerjali, vzel je Jezus kruh) spremljalo je njegove stopinje.

„To je evangelista živo popisajoče poročilo“, šepetal je Leonardo navdušeno sam s seboj. „Ah, ko bi mogel te žive črte njegovemu pisniku odvzeti — ko bi mogel čudež ljubezni božje tako živo naslikati! — Kaj še? To dejanje ljubezni — je dejanje božje, in človek je nezmožen kaj enakega včiniti, bodi si tudi le z barvami. — O neskončno mogočni Bog, ki poznaš mojo voljo, dodeli mi srečno izvršitev!“

Srce mu je rahlo bilo — še enkrat je poslušnil rahlo doneče glasove petja in razumel še je besede: deditque discipulis suis (in dal je svojim učencem) — takrat odpre vrata v obednico — a čez prag ni stopil, obstal je kakor okamenel —. Umetniku se je zdelo, da je nebeška vrata odprli, kajti kar je videl, ni bila več zemeljska, bila je rajska

podoba zadnje večerje z Jezusom in njegovimi ljubljenimi učenci.

Istina je! Mojster sedi v sredi dvanajstih apostelnov. Purpurni žar zahajajočega solnca, ki je skoz srednje okno vrat izveličarjev čarovno obseval, razliva trepetajoče svoje žarke čez njegove dolge zlate lase, kakor odsev svetlosti. Oči Sina božjega gledajo resno pa vdano na mizo, čarovno so sveta usta ravno bila izgovorila besede: „Resnično vam povem, eden izmed vas bode me izdal.“ — Gibanje leve roke kaže: „To je volja mojega Očeta“, z gibanjem desne pa dostavlja: „Za vas bom to trpel.“

Zveličarjeva preroška beseda najpred zadene bridko njegovega ljubljene učenca Janeza, ki se mu od desne strani nasloni na prsi. Pa onemogel skloni se nazaj, zapre oči in nježno glavo na desno ramo naslonivši razodevlje se mu na obrazu žalost, ki se ga je vsled teh besed polastila; toda tudi on spozna v tem voljo božjo, toraj sklene vdan svoji roki na mizi. Njemu ni treba opomina iskrenega Petra, ki se je vzdignil in mu za Judeževimi

še posamnih oseb, ampak imenujejo se le posamni politični zbori. Le čutilo je splošno, da je sprememba potrebna, in da se odpravi slabost, ki je tistim, kateri so jo vzročili, še dan danes prilika k samoprindnosti in k obogatenju. Kupec dan na dan peša, kmet obožuje, moč plačevati davke zginja, vsaka ura je draga, ki se nepridno obrača — poslednji čas je, da se srečno prične in se krmilo državino drugam obrne.

Kdo bi se tedaj čudil, da vstavoverni nemško-liberalci več ne razodevajo tistega poguma in zaupanja, s katerim so prej tako samovlastno in brezozirno vse določevali in vladali?

Politični pregled.

V Ljubljani 4. novembra.

Avstrijske dežele.

Ubogi **Stremajer** se toliko trudi, da bi vsem prav storil, pa se je zameril vsem, in dunajski profesor Süss že nabira pušice, s katerimi ga kot poročevalec učnega in verskega budgeta hoče napasti, ker bi menda sam rad splezal na ministerski stol.

Državni zbor je včeraj pričel splošno razpravo delniške postave. — Grof Hohenwart je imel včeraj priti na Dunaj. — Gališki klub si je Graholskega zbral za predsednika, Rusini pa neki nameravajo stopiti v klub levičarjev. Pri Rusinih je tedaj sovrastvo do Poljakov večje, kakor politična previdnost, sicer bi se ne pridružili nemškimi ustavovercem, ki jih le zlorabijo, da tem ložej gospodujejo.

Tirolski državni poslanec baron Dipauli se je poslanstvu odpovedal, ker je sprevidel, da vse žrtve so zastoj in da se ni še tako kmalo nadjati spremembe v državnem zboru. „Vaterland“ izve, da hoče še več drugih poslancev barona posnemati in odstopiti.

Vnanje države.

Pruski stolni govor, s katerim se je pretekli teden odprl nemški državni zbor, je na videz zelo miren, a vsi listi, zlasti francoski, pripoznavajo, da mirnim besedam pruskim ni upati. Cesar Viljem trdi, da z vsimi vnanjimi državami živi v miru, a potuhnjeno pristavlja, da bo zgrabil za orožje, če bo nemški deželi kaka nevarnost žugala. To žuganje velja Francoski, ki pa to dobro čuti ter si na vso moč prizadeva, da je Pruska ne najde ne-

pripravljene. — Bismarkov napadnik Kullmann je obsojen na 14 let težke ječe. Pariškimi listom se ta kazni zdi silno majhna, ker pričakovali so najmanj 20letno ali pa celo ječo za vse žive dni.

Na **Francoskem** je pri volitvi za narodno skupščino v Pas-de-Callais zmagal bonapartovec Delisse-Enggrand; „N. fr. Pr.“ vé povedati, da zaradi tega, ker ga je podpirala vlada.

Laška vlada, ki je, kakor vemo, silno bogata, hoče Garibaldu iz hvaležnosti podariti veliko denarjev. Da bi poslanci v to raje dovolili, so časniki začeli popisovati Garibaldijevo revščino, v katero je zabredel po zapravljivosti svojega sina Riccotti-a, ki je v Londonu izpeljal hčer nekega bogatega kupca.

Angleška vlada pri papežu ne bode imela nobenega zastopnika več. Liberalni listi se tega močno veselijo in „N. fr. Pr.“ je že spisala voden članek o zapuščenosti papeževi. Tudi Francoska, pravi „N. fr. Pr.“, misli g. Corcellesa poklicati domu in zastopništvo pri papežu izročiti kakemu škofu v znamenje, da med francosko vlado in papežem se zmorejo obravnavati le verska vprašanja. Od poslancev, ki so nekaj bili okoli papeža, so zdaj v Rimu le še pooblaščenca avstrijski, bavarski, belgijski, portugalski, braziljski, pa zastopniki južno-amerikanskih republik. Pa boj z Rimom, piše „N. fr. Pr.“, zaradi tega še ni končan, in če bi tudi poslednji vnanji poslanec poslovil se od Vatikana, če bi prišel celó čas, da se Avstrija odloči prihraniti izdatke za poslanca v Rimu, vendar razmere med državo in cerkvijo še ne bodo mirne. . . . Vnanja moč papeževa je vničena, zoper duhovno pa državni pravdnik nič ne premore. — Ideje ne morejo zapreti v ječe, ne glav jim odsekati, le ideja pobija idejo. . . Če škofove zapirajo in fajmoštre odstavljajo, odbijajo pač politično drznost, moči papeževe pa in katoliške cerkve s tem ne slabé. To mi „N. fr. Pressi“ radi pritrdimo, in tudi v tem ima prav, da se bode največ doseglo, če se v šolah mladina začne odgojevati v tem smislu. Napačno pa je, če „N. fr. Pr.“ misli, da bode papeža potem za zmerom konec, da bode postal samotarec, kterege bodo zapustile dušice, kakor ga zdaj zapuščajo državniki. Nekaj časa se bode to dozdevalo, a kmalo se bode moč in veličastvo papeštva pokazalo še v večji svetlobi, in človek bi skoro mislil, da Bog nalašč pripušča, da papeža zapuščajo vse

posvetne oblasti, da se tem lepše in očitnejše pokaže božja pomoč, ki papeštvo varuje in poveljuje.

Izvirni dopisi.

Iz Vipave, 30. okt. (Izpraševanje na sadje- in vinorejski šoli.) Včeraj bil je za nas Vipavce, da, za celo Slovenijo znamenit in vesel dan, — kajti bila je prva preskušnja na sadje- in vinorejski šoli na Slapu, ki se je pa tudi izvrstno obnesla. K temu izpitu prišla sta bila dva gospoda iz bele Ljubljane: slavni dr. Costa, kot zastopnik deželnega odbora, ki je tudi predsedoval, in gosp. Lasnik kot zastopnik kmetijske družbe.

Nazoči bili so dalje g. grof K. Lanthieri, ki je ustanovitelj ti šoli, častni kanonik J. Grabrijan, bivši deželni poslanec, nekoliko gg. duhovnikov, učiteljev, ter mnogo število posestnikov domačih in tudi nekoliko ptujih iz Krasa in Pivke. —

Izpraševanje trajalo je od 9—2 popoldne, toraj celih 5 ur, in vendar se nam je zdel čas prav kratek, kar je očitno znamenje splošne zadovoljnosti. —

Red in snažnost, ki se tu nahajata, prijazno in lično obnašanje učencev že na prvi pogled priča, da v zavodu vlada najbolji duh; in — kako bi pa tudi ne vladal, ker je tu najlepša edinost, ter se učiteljsko osebje popolnoma ravna po reku: In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus charitas. (V potrebnem edinost, v dvomljivem svoboda, v vsem pa ljubezen.)*

Učili so se sledeči predmeti: veroznanstvo, (g. župnik M. Koder), vinoreja, kletarstvo (g. vodja R. Dolenc), kemija, računstvo, zemljerstvo in spisje (pristav g. Kristan). Iz ročnih odgovorov učencev pri tako mnogovrstni tvarini videla se je očitno njihova pridnost in marljivost; nasproti pa tudi zmožnost in neutrudljivo delovanje gospodov učiteljev, sosebno, ako se pomisli, da razen enega učenca, ki je 1. latinski razred dovršil, so vsi drugi le enrazredne domače šole obiskovali. —

Dasiravno je bilo vse zanimivo za nas, je vendar le obravnava vinoreje in kletarstva sosebno mikala poslušalce, ker so kot vinorejci razvideli dosedanje svoje predsodke in v čem

*) Po nekterih ljudskih šolah pa, kjer so nemčurski učitelji postavljeni, se le prepir goji, stori se pa grozno malo, da ne rečem, nič.

ušesi razumljivo rekel: „Boš že videl, da bo njegova moč vse nakane izdajalceve uničila.“ — Judež to slišati povzdigne hitro glavo in na pol proti Janezu, na pol k Jezusu obrnjen z drzno potuhnjenostjo vpraša: „Gospod, sem jaz?“ — Ni zapazil, da z desno roko, v kateri pregrešne srebernike krčevito stiska, poln kozarec po mizi razlije. Jakob Alfejev mi zdi se strahu ves dreven; z obema rokama se brani take sumnje, ki jo je ravno Gospod izgovoril. Mirni Matevž kakor tudi Filip, ki je na desnem koncu mize vstal ter se naprej pripognjen z obema rokama ob mizo vpira, molče strmita in čakata, kaj bodo drugi rekli; kajti na nasprotnem koncu mize se kaže velika osupnjenost. Jakob, brat Janezov, je skočil po koncu in živo z obema rokama kazaje na učitelja vpraša pobitega Andreja in pobožnega starčka Jerneja: kaj ona dva o besedah Jezusovih mislita. — „Jaz nisem, to veš mojster“, zagotavlja zaupno Tadej. — „Poglej sem v moje prsi, če ima tukaj izdajstvo prostora!“ — „Tvoj sem, gospod!“ kliče Simeon Kana-nejec, ter raztegne roke, kakor bi hotel svo-

jemu mojstru ves prostor na svojih prsah dati. — „Kako moreš tako svojim prijateljem govoriti?“ vpraša Tomaž držeč sključen kazalec proti Gospodu.

Kakor žejen jelen na hladnem izvirku z dolgimi požirki gasi svojo žejo, tako je napajal Leonardo svojega duha v kreposti te prikazni. Kaj so bile vse njegove ideje v primeri s tem, kar se je tu njegovemu očesu razodelo? Kaj so vse podobe, vsi umotvori največjih umetnikov proti tej rajski podobi?

„Ah, ko bi te mogel obdržati, rajaska podoba!“ vskliknil je Leonardo v največi navdušenosti. „Oh, ko bi vas mogel vtelesiti, zvesti učenci, in tebe božji Sin in zveličar moj!“

Prevelika razburjenost ga je prevzela in zvrnil se je brez zavesti po tleh.

V.

Kako so se menihi začudili, ko so našli slavnega umetnika brez zavesti ležati v obednici na tleh.

Prijor sam se je skrbno pečal z njim, in veliko truda je stalo, preden so ga k zavesti

spravili. Začuden je odprl oči, ali mesto da bi se prijoru dostojno zahvalil, odbežal je urno iz samostana. Še le, ko je že daleč od samostana bil, ozrl se je, če ga kje Teofilo ne sledi, kajti resnično se mu je zdelo, da ga je videl v samostanu v meniški obleki. Ni imel poprej miru, dokler mu prijatelj Ottavio ni te uganjke rešil. Prijor tistega samostana je bil namreč brat Teofilov, po licu sicer njemu jako podoben, nikakor pa ne po duhu.

„Hvala Bogu“, pravi Leonardo, „če ni ondi Teofila, kjer bom svoje delo slikal. Njegov pogled bi mojo roko motil in podobam živost in življenje jemal, saj že tako ne vem, kako bi začel, da bi vtelesil idejo, ktere se je moj duh navzel. Gorko čutim, da moja umetnost in moja moč tega ne morete doseči.“

V svoji sobi je Leonardo padel na kolena pred sv. razpelom ter je srčno prosil Boga za pomoč. Pobožna molitev ni ostala brez vspeha; čudovito okrepčan se je podal takoj po velikonočnih praznikih na svoje delo.

(Dalje prih.)

da so se tolikokrat pregrešili, ker se niso hoteli dati podučiti, rekoč: „Moj oče delal je tako in je vendar dobro živel, zakaj bi moral ravno jaz drugače ravnati? Prav je imel tedaj g. vodja, da je razlagaje stvarino v dotičnik točkah Vipavcem marsikako šaljivo a resnično povedal.

Razprava pri izpraševanju je zadevala v prvem oddelku vinsko trto od raznih korenin do jagode ali grozdja; v drugem pa kletarstvo, kako je ravnati z moštom dalje, da postane poštena in obstoječa vinska kapljica. Razložil je, da se slehrno vino, toraj tudi vipavsko dá več let stanovitno ohraniti, ter navedel vzroke, zaradi katerih se dozda vipavsko vino ni obdrževalo. Po razpravi mnogovrstnih drugih tvarin, o katerih govoriti tu prostor ne pripušča, je bila preskušnja končana. Potem je sledil dolg a prelep govor slavnega doktora g. Coste, v katerem se najprvi zahvaljuje grofu, g. Karolu Lanthieriu za velikodušnost, s katero je Vipavcem v neprecenljivo korist, da, celi Slovéniji v prid podelil tak velikanskanski dar: — naznanja opovire ustanovitve, ter preslavlja tiste, ki so krepko prizadevali se odstraniti jih, n. pr. častnega korarja g. J. Grabrijana, slavno kmetijsko družbo in preslavno c. kr. ministerstvo za poljedelstvo; — razlaga nazočim vinorejcem imenitnost in korist ustanovljene šole, jim priporoča prav pridno porabiti ta neprecenljivi dar, ter navdušuje končno posebno še vrle učence, naj tudi v prihodnjem letu ne zanemarijo lepe priložnosti — da se bo, ako zopet pride on ali kateri drugi mesto njega, enaka hvala, kakor letos jim izrekati mogla.

Na to se berejo učenci po napredovanju: 1. Andrej Smukovec, 2. Jožef Skala, 3. Anton Volk, 4. Jakob Petrič, 5. Jakob Jedkič, 6. Ferdinand Malik, 7. Štefan Hočevvar, 8. Jožef Vrščaj.

Gospod vodja se zahvaljuje poslušalcem, da so v tako obilnem številu prišli, ter prosi, da v spomin podpišejo svoja imena, kar se zgod, in potem šolska izba zapusti. —

Veliko ur je sicer bilo, kakor sem rekel, a vendar hitro so bile minule.

Ko nam g. vodja pokaže še vse prostore za razno orodje te šole, dalje spalnico in jedilnico učencev, nas povabi k prav okusnemu kosilu, pri katerem smo bili prav dobre in židane volje in je napitnica sledila napitnici. Gosp. dr. Costa napije vinorejski šoli, izrekuje srčno željo, da bi seme, ki se bode sejalo tu na polju znanstvenem, rodilo obilen sad srčenosti. — G. grof Lanthieri napije gospodoma gostoma iz Ljubljane in gg. učiteljem. — G. vodja se zahvaljuje in pravi, da, če tudi nismo prvo leto vsega storili, kakor smo želeli, smo pa vendar pokazali voljo, da hočemo kaj storiti, ter napije sl. d e ž e l n e m u o d b o r u, po majhnem prenehleju nadaljuje g. vodja in objavi neki dvom, se bode li ta šola zraven dolenske vzdržala, ali bode morebiti nehala? — G. dr. Costa odgovori, da niti dež. odbor, niti dež. zbor ne misli tega, da bi ta šola zaradi dolenske morala nehati, kajti nam Slovincem je potreba šol, šol, in zopet šol, le na tem je vse, kako so osnovane. G. vodja povzame zopet besedo, ter pravi: če je temu tako, ponovim napitnico slavnemu deželnemu odboru. G. vodja napije dalje sl. kmetijski družbi, ki je to šolo za prvo kmetijsko hčerko pripoznala. G. P. Lasnik napije g. dr. Bleiweisu in g. vodji; g. dr. Costa slovenski duhovščini; g. vodja posebej gosp. kanoniku Grabrijanu, ta napije gospodoma dr. Bleiweisu in dr. Costi; g. Lasnik g. Kristanu,

katerega kot kupec hvali zaradi velikega vspeha v računovodstvu, v katerem predmetu so se učenci sosebno odlikovali; gosp. vodja napije dalje g. župniku Koderu, kateri je šolo v vsakem oziru podpiral, g. Fr. Kavčiču, kateri je tudi veliko k ustanovitvi pripomogel.

Na to se odpošlje telegram slavnemu c. kr. ministerstvu kmetijstva, se zakliče trikratna slava presvitlemu cesarju F. Jožefu in družba se poslavlja razide. — Slava tedaj prvi vinorejski šoli kranjski!

Z goriških hribov, 1. novembra. Z večo pravico kakor rimski cesar Avgust lahko kliče Stremajer: „Plaudite amici!“ Modus vivendi pari duhove in mehkuži srca. Tudi goriška duhovščina se umika iz boja, katerega bije kat. cerkev za svojo svobodo in svoje svete pravice z državno oblastjo. Ni bila premagana; sama polaga orožje na žrtvenik — vsemogočne države.

Ona tarna čez liberalno povodenj — zato leze v lepem številu v varno zavetje liberalnega vladnega krila! Stremajer ponuja „groše“, in polovica goriških duhovnikov steguje roke po Judeževi nagradi! Ako se bo le namenjena svota, t. j. 4500 gold. delila med nje, prejme vsak prosilec 30 goldinarjev, reci trideset ne srebrnikov — ampak cunjastih papirnatih koščekov, ki pomenijo toliko goldinarjev a. v. l. Je li to goli slučaj?! Nekteri bi pomolili dlan, tudi če bi bil Kajfež minister bogočastja. In taki imajo baje že mošnjo, kakor njih evangeljski patron. — Sojeni so!

Srcé pa nam krvavi zaradi tistih, ktere potreba, revna plača, in neka obupnost goni na pot, ktero studijo sami! Tolažimo se pa vsaj nekoliko s tem, da je manj Slovencev prosjačilo, kakor Lahov.

Ali se boste pri takem položaji čudili, če vlada v goriški kronovini kolikor na cerkvenem, toliko na političnem polji grobna tišina?

Kaj pa genij slovenske narodnosti pravi? Žaluje! Saj ga še izobraženi Slovenci podijo iz svojih vradnij. Duhovniki, ki bi slovensko vradovali, so rari nantes; pa hočejo biti še narodnjaki!? — Zorimo za Bismarka!

Domače novice.

Ljubljana, 5. novembra.

(Vabilo živinorejcem.) Kmetijska družba bo 12. t. m. dopoldne v Krškem 15 iz državne podpore nakupljenih goved (bikov in telic) muriškega plemena, — 14. t. m. dopoldne pa v Kranji 25 do 30 goved (bikov in telic) belanskega in pingavskega plemena po očitni dražbi prodala; izklicala se bode cena za polovico kupa in prodala se proti temu, da živina vsaj najmanj dve leti v deželi ostane. Da živinorejci za to prodajo zvedo, so predstojniki podružnic in pa župani v Kranji, Loki, Radoljci, Kamniku, Šentjurji, Cerkljah, Trziču in Mengšu, potem pa na Krškem, v Ratečah, Kostanjevici, Boštanji in na Raki — po odboru družbe kmetijske naprošeni ta razglas oklicati in to najbolje pri farnih cerkvah.

(Nove ulice) smo dobili v Ljubljani in sicer od „Novega trga“ memo „knežnega dvora“ (Fürstenhof) v Gradišče proti novi realki. Te ulice so bile davno že zelo potrebne, ker iz „gospodskih ulic“ v Gradišče ni bilo nobene poti, nego daleč na okoli memo „Zvezde“ ali pa čez „Nemški trg.“

(Deputacija), obstoječa iz kranjskih državnih poslancev na Dunaju nazočih, potem dež. glavarja vit. dr. Kalteneggerja, novomeškega župana gosp. Rizzolija ter več dolenskih ob-

činskih predstojnikov, se poda danes k cesarju zavoljo dolenske železnice.

(Interpelacija kranjskega deželnega zbora) zaradi nemškutarjenja v šoli in drugod prinesel je, kar nam je doslej znano, izmed inostranskih listov po hrovaški „Obzor“ v Zagrebu, po česki „Tydenik“ v Opavi, po nemški pa „Vaterland“ na Dunaju in „Politik“ v Pragi.

(„Tagblatt“) na očitanje slovenskih listov, da časniški kolek, če res v Ljubljani vladi nese le 3000 gld. na leto, plačajo slovenski listi sami, — ni vedel družega odgovoriti, ko da se je skliceval na glavno knjigo administracije, češ, da je tam znesek, ki se da za kolek, natančno zaznamovan. Verjame! Mi tudi nismo trdili, da ni, marveč mi „Tagblattu“ tudi še to verjame, da svoj kolek res plačuje, namreč tako, kakor oni, ki je iz enega žepa jemal in vtikal v družega. O, nismo Jurčki ne, da bi nas vsak lahko naplahtal. Slovenski listi plačajo 4600 gld. koleka, „Tagblatt“ bi ga moral plačati vsaj 1500 gld., bi bilo 6100 gl. Ker pa vlada dobi le 3000 gld., kje je drugih 3100 gld., he?

(Vabilo k mesečnemu shodu političnega društva „Slovenije“), ki bo danes, četrtek 5. t. m. o pol osmih zvečer v čitalnični dvorani. Vrsta razgovorov: 1. Pregled političnega gibanja v zadnjih dveh mescih. 2. Predlogi posameznih udov društva.

(Umrlo) je v Ljubljani meseca oktobra 90 oseb, 52 moškega, 38 ženskega spola. Med temi je največ otrok umrlih za vnetico grla.

Razne reči.

— Od sv. Jakoba ob Savi se nam piše. Preteklo nedeljo je nekdo našega župana napadel in ga dregnil z nožem ter ga nevarno ranil. Ko pride potem nek kmet v Ljubljano po zdravnika g. Finca, se mu vrine nek znan malopridnež, češ, da je g. Fincev brat, gre ž njim k županu, temu pogleda rano, mu jo nekoliko obveže, si dá za pot plačati 4 gold. in se tako brinjevca napije, da so ga morali v Ljubljano nazaj peljati. Se vé, da ta slepar ne ume nič, pa njegova sleparija je tim nesramnejša, ker je ostal ranjeni župan še dolgo časa brez zdravniške pomoči, kar utegne za njega pogubno biti. Tak slepar zasluži pač, da se ostro kaznuje.

— V Cirknici na Notranjskem je bil pretekli ponedeljek somenj. Ponoči je prišlo več ljudi z vlakom v Rakek in od tod v Cirknico, kjer pa niso mogli dobiti prenočišča, ker je bilo že vse zaprto. Spravilo se jih je toraj, kolikor jih je moglo, na dvojni kozolec g. Obreze, kjer je bilo več centov sena spravljenege. Ponoči pa se vdere vse, ljudje in seno, na tla, vse je bilo skup zmešano in le počasi so drug družega iz sena vlekli. Nesreče ni bilo nobene, ker je bila pomoč hitra in so se vdrla le tla doli; da bi bil pa, kar bi se bilo lahko zgodilo, zvrnil se tudi kozolec, potem bi prenočevalci ne bili imeli le strahu, ampak gotovo bi jih bilo več kaj staknilo.

— Kardinal Hohenlohe je nekaj dni bival v Berlinu.

— Na vseh svetnikov dan se je odprla nova izzidana protestantska cerkev — v Trstu. Tudi znamenje liberalne dobe.

— Bralno društvo v Borovnici napravi v nedeljo 8. t. m. veselico s tombolo in petjem. Začetek ob 6. uri zvečer. Veselica hoče biti zanimiva, ker se je bode več izvrstnih pevcev ljubljanske čitalnice vdeležilo. K obilnemu vdeleževanju vljudno vabi ude in neude odbor.

— Hudodelstva se v Trstu zmeraj množe. Preteklo saboto zvečer — (24. okt.) je strelil nek konduktor od družbe omnibusev po nekem kontrolorju in ga ranil, in to zaradi tega, ker ga je ta kontrolor zatožil in je konduktor od službe ostavljen bil. V nedeljo zvečer je zopet nek delavec iz lekarne Zanetti-ja s pištolo v ulicah „Farneto“ ranil vodjo omenjene lekarne tudi zato, ker mu je ta službo odpovedal. O tatvinah so v časnikih stalne rubrike. Ako bi se hudodelci po ječah tako ne gladili, tudi bi se bolj bali ječe, kot se je boje.

— Grozen umor se je zgodil pretekli teden blizu Šmarije na Goriškem. Dva fanta sta namreč napadla tretjega, kateri je pred njima na kolena padel ter prosil ju, da bi ga vsaj pri življenju pustila. Neke ženske, ki so šle proti Trstu in videle to, so tudi prosile zanj, a zverinska divjaka sta ga vendar-le pobila in še mrtvega po tleh z nogami suvala. Sodnija ju ima že v pesteh.

— Don Alfons in njegova soproga boje zaradi bolehnosti prideta za nekaj časa v Gradec.

— General Sherman v Ameriki, protestant, ki je svojo hčer dal v zakon nekemu katoliškemu mornarskemu inženirju. Poročal je niju škof filadelfijski v pričo več ko 2000 oseb, med katerimi je bilo komaj 20—30 katoličanov. Pa ko je škof dal blagoslov, so se vsi nazoči od prezidenta Granta do zadnjega kadeta globoko priklonili.

— Časniki poročajo, da vodja šole „Istituto superiore di Commercio e Banco-Novello“ gosp. Heiland v Trstu namerava napraviti tudi šolo za gluhomutce, za sedaj začel bo z dvema razredoma, v prvega bodo sprejeti taki, pri katerih se bo začelo s prvotnim podukom, v drugem pa uni, kateri so že kaj podučeni.

— Duhovske spremembe. V Goriški nadškofiji: Na novo so postavljeni: Cč. gg. Jožef Golob v Štanjel; — Janez Grbec v Kaprivo; — Andrej Pečenko v Bilje; — Anton Batagelj v Renče; — Martin Chiarutin za kateheta k nunam. — Leonard Sion, dosedaj kaplan v Grado, pride za vikarja v stolno cerkev. — Jožef Pavletič iz Štanjela v Solkan. — Anton Donda, kaplan v Terzi, je dobil to fara. — V. č. g. Janez Flap, doktor bogoslovja in spiritval v centralnem semenišči je imenovan za suppleta za cerkveno zgodovino in cerkveno pravo. Konkurs za skušnjo iz cerkv. zgod. je odločen na 14. pismo, in 15. jun. ustmeno; iz cerkvenega prava na 4. febr. pismo.

— Razpisi učiteljskih služeb na Kranjskem. Na dvorazredni ljudski šoli v Žužemberku služba 2. učitelja, l. p. 400 gl.; potem na enorazrednih ljudskih šolah v Dvoru, v Ajdovici, v Selu pri Šumberku, učiteljske službe po 450 gl. — Prošnje do konca okt. — Na enorazredni ljudski šoli na Trati je učiteljska služba z letno plačo 400 gl. in s prostim stanovanjem. Prošnje z dotičnimi prilogami se do 26. novembra 1874 pri krajnem šolskem svetu na Trati pri Loki (pošta Gorenja vas) vložijo. — Na dvorazredni ljudski šoli v Sodražici je razpisana 2. učiteljska služba, l. p. je 400 gl. in prosto stanovanje, prošnje okrajnemu šolskemu svetu v Sodražici.

— „Dober“ v tretji stopnji. Učitelj je razlagal učencem stopnjevanje prilogov, eden učencev nikakor ni zapopadel reči, zato reče učitelj: „Poslušaj, za zgled nam bodo jedi; kakošna je jed, ki ti dopade?“ Učenec: „Dobra je.“ Učitelj: „Prav! To je toraj prva stopnja; zdaj pa druga jed pride, ki ti še bolj dopada, kakošna je?“ Učenec: „Ta je še boljša.“ Učenec: Prav!

„Boljša“ to je tedaj druga stopnja. Zdaj pazi: zdaj pa pride tretja jed, ki ti najbolj dopade, kakošna je jed, katero ti najraje ješ?“ Učenec: „Klobase in beli kruh.“

— Statistična poročila iz Trsta meseca septembra. Rodilo se je 399 otrok (l. 1873—434), umrlo je 400 oseb (l. 1873—633), porok 94 (l. 1873—120). Največ jih je umrlo 12 sept. (25), najmanj 22. (8). Najviša temperatura 26 sept. (31 C.). Zaklanih: 1368 volov, 91 krav, 1631 telet, 2682 koštrunov.

— Sledeči P. T. delničarji prve občne zavarovalne banke „Slovenije“ v Ljubljani so dalje doplačali na delnice, in sicer: po 7 1/2% ali 15 goldinarjev na delnico: Rakoše Miha, duhovnik v Makolah; Raspotnik Jakob, župnik v Višnji gori; Rath Franc, župnik pri sv. Ani; Regvaršek Katj, posestnica v Makolah; Ribnikar Primož, župnik v Krsnicah; Robič Luka, dež. poslanec v Postojni; Robič Matija, dr., profesor v Gradci; Sablatnik Janez, provizor v Domačalih; Saje Miha, duhovnik v Boštanju; Sajovec Janez, župnik v Mošnjah; Sajovec Jakob, oskrbnik v Borutu; Sajovec Jožef, trgovec pri Jezeru; Semec Karol, posestnik v Buntalih; Saštran Anton, gozdar v Koritnici; Schluet Jožef, župnik v št. Kocjanu; Schwab Rudolf, trgovec v Zagrebu; Schwarz Franc, kaplan v št. Jurju; Seinkovič Andrej, poštar v Središči Seinkovič Tomaž, posestnik v Središči; Serčan Franc, trgovec v Zagrebu; Sitcho Franc, trgovec v Trstu; Skubic Davorin, dekan v Ribnici; Skrabar Andrej, trgovec v Toplicah; Slovenca opravništvo v Ljubljani; Skubala Janko, kaplan v Žalcu; Slekovec Matej, kaplan v Središči; Sovdat Jože, župnik v Kamnih; Stanic J. N., trgovec v Senji; Stare Miha, grajščak v Mengšu; Steinbuh Janez, posestnik v Lebnčah; Stiplovšek Baland, kaplan v Skalah; Stroj Anton, župnik pri sv. Jurji; Strucel Jurij, c. k. pristav v Zatični; Strukel Jakob, trgovec v Trstu; Staré Alojzij, kaplan v št. Vjdu; Suhač Anton, duhovnik v Ribnici; Sumper Pavel, posestnik v Ločah; Šanor Jožef, župnik v Vel. Bukovcu; Skerbinc Jožef, duhovnik v Černučah; Stih Marija, posestnica v Hrastniku; Šuta Rupert, kaplan v Frankhejmu.

(Dalje prib.)

Listnica vredništva.

XYZ: Pristrčna hvala za voščila in za dopis. Prav imate, da napak ne smemo prikrivati, naj jih vidimo, pri komur koli si bode. Priporočimo se Vam še za naprej.

Podpisani javljaju prežalostnu viest, da im je premili sin, dotično brat, djever i stric, gospodin

Dr. Leo Vončina,
profesor cerkvenega prava i cerkvene poviesti, konsistorijalni savjetnik, predsjednik obrtničko-radničkoga društva, podpredsjednik slovenske matice itd. nako kratka ali težka bolovanja, providjen svetimi tajnami umirućih, dne 4. studenoga 1874 u 8 satih u jutro blaženo u Gospodinu preminuo.

Tielo nezaboravnoga pokojnika sahraniti će se dne 5. studenoga 1874. u 4 sata na grubju sv. Kristofora u Ljubljani, a svete mise služiti će se dne 6. studenoga i. g. ob 8 satih u jutro u stolnoj crkvi sv. Nikole.

Kata udova Vončina, kao mati.
Ivan Vončina, Julij Vončina, kao braća.
Milka Vončina Ivanova, kao nevjesta.
Ivan Vončina Ivanov, kao sinovac.

Umrli so:

1. nov. Marija Beraik, delavčeva žena, 42 l., za oslabljenjem. — Martin Dobnikar, berač, 76 l., za oslabljenjem. — Karolina Plankar, voznik otrok, 15 m., za vnetjem vratu.

2. nov. Mihi Daneu, mizarju, otrok moškega spola, za silo krščen, vsled težkega poroda. — Jakob Schster, bivši rudarski kopač, 35 l., za pljučno sušico. — Polona Judež, gostica, 60 l., za oslabljenjem. — Marija Novak, vdova, 86 l., za oslabljenjem.

Eksekutivne dražbe.

6. nov. 3. Mart. Nemanič-ovo iz Božakovega (2855 gl.) v Metliki. — 3. J. Kristan-ovo iz Studenca (2464 gl.) v Zatični. — 2. Bern. Germovšk-ovo (2050 gl.) v Litiji. — 2. M. Vertačnik-ovo iz Gradiš (2000 gl.), — 2. Jere Močnik-ove iz Ihana, v Kamniku. — 3. Jan. Benedikt-ovo iz Novomesta v Novomestu. — 3. Jak. Gerbec-ovo iz Verbič v Bistrici. — 3. Lukež Bole-tovo iz Koče. — 3. Jernej Žele-tovo iz Petelinj, obe v Postojni. — 1. Fr. Poznik-ovo iz Kroke (3780 gl.) v Radoljci. — 1. Janez Dolenc-ovo iz Postojne (1270 gl.). — 1. Jernej Stegu-ovo iz Orehovega (870 gl.), obe v Postojni. — 1. V. Ček-ovo iz Senožec (540 gl.) v Senožcah. — 3. Janez Žgur-jevo iz poddrage v Ipavi. —

7. nov. 2. J. Pohtin nove (850 gl.) v Kamniku. — 2. And. Čuk-ovo iz Loma (1508 gl.) v Idriji. — 1. Peter Jamnik-ovo iz Godešiča (3325 gl.) v Loki. — 1. Janez Švigel-novo iz Senožec (1436 gl.) v Senožcah. — 1. Miha Požlep-ovo iz Plešince (826 gl.) v Ljubljani. — 3. Matija Petric-ovo iz Rozelnice (424 gl.) v Metliki.

Telegrafične denarne cene

4. novembra.

Papirna renta 70.50. — Srebrna renta 74.40. — 1860letno državno posojilo 109.25. — Bankine akcije 987 — Kreditne akcije 239.75. — London 109.80. — Srebro 104.30. — Ces kr. cekini —. — Napoleon 8.84 1/2.

Prodaja cerkvenega vina pri sv. Petru blizo Maribora.

V ponedeljek **9. novembra** predpoldne se bo **30 polovnikov** letošnjega, pozno branega vina s posodo vred po dražbi prodalo.

Markus Glaser,
častni kanonik.

(56—2)

Oznanilo.

Prodaja se zdaj pri M. Gerberju v Ljubljani po zelo znižani ceni:

KLJUČ

za poštevanje, razštevanje in metrično mero s „pojasnilom“ vred po 2 kr. a. v.

Abecednica s podobami

za čitanje in štetje po 18 kr. a. v.

Kdor pa naroči pri pisatelju Žnidarčič-u na Banjšicah (pošta: Canale bei Görz) po 10 iztisov te ali une knjižice, ta prejme na vsakih 10 še 2 iztisa za privrhek.

„Slovenski učitelj“ govori v 3. števil. (str. 44) obširno o „Abecednici“ ter sklepa tako: „Kaj takega nimajo še Nemci ne, kakor so te podobe, ktere služijo dvojnemu namenu: kazalnemu poduku in izpoznavanju pismen. Mislimo toraj, da bi se moglo slovensko učiteljstvo po pravici ponašati s to „Abecednico“. Priporočamo jo najtopleje vsem čast. čitateljem našega lista.“ (57—1)

„Abecednica“ se dobiva tudi v Celovcu v tiskarni družbe sv. Mohora, v Mariboru pri Ferlincu, v Gorici pri Wokulatu in Filaku, v Zagrebu pri Hartmanu, v Pragi pri Gregru.